Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto . . . $6.00
Za pol leta $3.00
Za New York celo leto . $7.00
Za inozemstvo celo leto $7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3—1242 — Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879. — TELEFON: CHelsea 3—1242

No. 236. — Štev. 236. — NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 8, 1936 — ČETRTEK, 8. OKTOBRA, 1936 — Volume XLIV. — Letnik XLIV.

PO MADRIDSKIH ULICAH KOPLJEJO STRELNE JARKE

ŠPANSKA VLADA SE ZAVEDA SKRAJNE RESNOSTI POLOŽAJA IN JE PRIPRAVLJENA ZA VSAK SLUČAJ

Uporniki so napredovali 9 milj proti Madridu. — Zavzeli so šest važnih mest. — V Madridu je bilo postreljenih 3000 ljudi iz boljših slojev. — Komunistični rudarji bombardirajo Oviedo.

MADRID, Španska, 7. okt. — Delavci kopljejo strelne jarke po važnejših madridskih ulicah ter na strategičnih krajih postavljajo barikade, da branijo mesto proti prodirajoči fašistični armadi.

Na mestnih trgih so postavili cementne podstavke za topove in po vseh ulicah so razpeljali bodečo žico.

Vlada sicer upa, da bo mogla zadržati sovražno armado pred Madridom, toda ne smatra za nemogoče, da ne bi uporniki vdrli tudi v mesto. Vojno ministrstvo naznanja, da so bili uporniki odbiti na vseh frontah okoli Madrida.

Uporniki so zopet bombardirali železniško progo v bližini Valencije, toda tir ni bil poškodovan.

Ob cesti iz Maquede proti Madridu so uporniki zavzeli 6 važnih mest in so dospeli do Santa Cruz del Retamar 37 milj od Madrida. Republikanske čete so se spustile v beg in so za seboj pustile mnogo mrtvecev.

Santa Cruz del Retamar je bil močno utrjen in so ga smatrali za najvažnejšo trdnjavo za obrambo Mardida. V mestu je bila močna vladna posadka.

HENDAYE, Francija, 7. oktobra. — Begunci iz Madrida so prinesli poročilo, da so komunisti v Madridu pobili nad 3000 ljudi iz srednjih in višjih slojev..

To ubijanje je vedno naraščalo, odkar je prevzel vlado Francisco Largo Caballero.

Vsako jutro je mogoče v okolici Madrida najti kakega ubitega meščana in izgleda, kot da so se komunisti zavzeli, da pokončajo vse ljudi, ki spadajo v kapitalističen razred.

HENDAYE, Francija, 7. oktobra. — Asturski rudarji, ki so pred dvema letoma zažgali bakljo španske revolucije, so ob drugi obletnici komunistične ustaje bombardirali Oviedo.

V dežju so rudarji, katerim poveljuje general Gonzales Pena, iz predmestij prišli do mesta ter vanj metali dinamitne bombe. Vladno artilerija je neprestano obstreljevala mesto in 5 aeroplanov je nanj sipalo bombe.

V dvanajstih tednih je bilo mesto že 125-krat bombardirano. In general Pena se je zavzel, da zavzame mesto, predno pride fašistična armada in osvobodi generala Miguela Arando in njegovih 2500 vojakov.

V mestu je še komaj kaka hiša nepoškodovana in po ulicah leže mrtveci. Poleg vojaštva pa je v mestu še okoli 40,000 civilistov.

SAINT JEAN DE LUZ, Francija, 7. oktobra. — Asturski rudarji so si priborili pot v Oviedo, medtem ko uporniško poveljstvo pošilja proti mestu ojačenja.

General Mola je poslal vojaštvo, da obkoli Oviedo, kjer se je posadka hrabro branila proti vladnim četam. General Mola namerava zasesti višini izven mesta.

Mednarodni predsednik Rdečega križa dr. Marcel Junod se je vrnil iz Bilbao in je izrazil mnenje, da bodo vojni talci mogoče izmenjani. V mesto je šel, da bi pregovoril tamošnjega poveljnika, da izpusti fašistične ujetnike. Škof Mathieu iz Daxa pa se pogaja z uporniki, da izpuste komunistične ujetnike v zameno za svoje ujete tovariše.

Rusija bo opustila svojo nevtralnost

PREDSEDNIK PRIPRAVLJEN NA POTOVANJE

Govoril bo v Omahi, Denverju, Chicagu in Detroitu. — O čem bo razpravljal, še ni sporočil javnosti.

WASHINGTON, D. C., 6. oktobra. — Predsednik Roosevelt z vso vnemo sestavlja kampanjske govore, ki jih bo imel na svojem potovanju po zapadnih državah. V petek se bo podal na pot. Najprej bo govoril v Omahi, Neb., odkoder se bo odpeljal v Cheyenne in Denver ter bo obiskal mogoče tudi Kansas. Na povratku se bo ustavil v Chicagu ter v Detroitu.

Ko so ga vprašali, če se bo v svojem govoru v Omahi bavil z farmskim vprašanjem, je smeje odvrnil, da nima navade vnaprej povedati, o čem bo govoril. Pravzaprav da se še ni odločil, o čem bo razpravljal.

Včeraj je obiskal predsednika Chester Davis, član governerskega odbora zvezne rezerve.

KARL RADEK ARETIRAN

Tudi znanega ruskega žurnalista dolže sovjetske oblasti, da je bil tovariš zarotnikov, ki so stregli Stalinu po življenju.

MOSKVA, Rusija, 7. okt. — Danes je bil tukaj aretiran znani ruski žurnalist Karel Rarek, dolgoletni urednik "Izvestij". Dolže ga, da je bil udeležen v protirevolucijonarni zaroti, čije svrha je bila usmrtiti Stalina in njegove tovariše.

Prejšnji mesec je bilo zastran istega zločina obsojenih na smrt in usmrčenih šestnajst uglednih Rusov.

Radekovo ime je bilo imenovano v procesu proti šestnajstorici dne 21. avgusta. Nato je neznanokam izginil, in ni javnost vedela zanj do danes, ko je bilo objavljeno poročilo o njegovi aretaciji.

Radek je bil izgnan iz komunistične stranke leta 1928. Par let pozneje je bil sprejet nazaj ter je zavzemal mesto "drugega komisarja za vnanje zadeve".

JAPONCI ARETIRALI TRI ANGLEŠKE ČASTNIKE

TAIHOKU, Formosa, 7. okt. — Japonska policija je aretirala tri angleške mornariške častnike z bojne ladje "Midway". Častniki so baje fotografirali japonske utrdbe.

MUSSOLINI SI ŽE IZBIRA NASLEDNIKA

Njegov zet bo kmalu postal načelnik fašističnega kabineta. — Duce bo obdržal svojo šaržo "capo del governo".

RIM, Italija, 7. okt. — Italijanski diktator Benito Mussolini je začel izbirati naslednika. Ta čast bo doletela najbrž moža njegove hčere, grofa Caleazza Čiana, ki bo kmalu postal načelnik fašističnega kabineta.

Duce bo ostal tudi v prihodnje diktator in bo obdržal svoj naslov "capo del governo" — načelnik vlade.

Ciano, ki je sedaj italijanski vnanji minister, bo povišan v službi meseca novembra na seji fašističnega velikega sveta.

Zadnji razvoji v Avstriji so Mussolinija precej razburili. Baje se je z vso vnemo zavzel za svojega prijatelja princa Ernsta von Starhemberga ter zahteval, naj se mu poveri vrhovno poveljstvo nad reorganizirano milico fašistične stranke.

Z DIMNIKA JE PADEL

CARTERSVILLE, Ga., 7. oktobra. — Na vse mogoče načine si služijo ljudje svoj vsakdanji kruh. Brezposelni črnec Pinky Frazier je slišal, da si ga služijo tudi s sedenjem na visokih drogih. Prišel je v to mesto poskušat svojo srečo. Primernega droga sicer ni našel, pač pa 102 čevlja visok dimnik neke zapuščene tovarne. Po notranjščini je zlezel na vrh in sedel na rob. Kmalu se je spodaj zbrala večtisočglava množica. — Bo, — si je mislil Pinky, — občudujejo me in bodo nakolektali zame nekaj denarja.

Prišli so pa tudi ognjegasci in policisti ter mu zapovedali, naj gre, odkoder je prišel, toda on se je vrhu dimnika preveč varnega počutil in se ni brigal za njihove pozive. In režal se jim je, ko so mu pretili, da bodo zakurili pod dimnikom.

Stemnilo se je. Ljudje so se začeli razhajati.

— Nič ne bo, — je pomislil Pinky, vstal in zaplesal po robu dimnika "charleston". Pa ni dolgo plesal. Spodrsnilo mu je, padel in obležal z razbito lobanjo.

BRAZILIJA STOPA FAŠISTOM NA PRSTE

RECEIFE, Brazilija, 6. okt. — Ministrstvo za javno varstvo v državi Pernambuco je danes s posebnim odlokom prepovedalo vse fašistične demonstracije.

Isto sta že prej storili državi Bachia in Santa Caterina.

NAJMOČNEJŠA MORNARICA JE CILJ RUSIJE

Izza carističnih časov so ji ostale samo tri bojne ladje. — Vse druge so nadomeščene z novimi. Načrti so v polnem teku.

MOSKVA, Rusija, 6. okt. — Sovjetska vlada namerava zgraditi močno mornarico, ki se bo mogla postaviti ob stran rdeči armadi, ki je največja in najboljše opremljena vojska na svetu.

Uradno glasilo komunistične stranke in sovjetske vlade "Pravda" pravi, da je načrt za vojno mornarico v polnem teku in ruski listi so obširno poročali o zadnjih mornariških manevrih na Pacifiku in v Baltiku.

Sovjetska vlada je že pred dvema letoma naznanila, da namerava zgraditi močno vojno mornarico in ni hotela stopiti v nobeno mornariško pogodbo, dokler se ne bodo tudi druge države zavezale, da omejijo svoje mornarice. Pri tem je posebno mislila na Japonsko in Nemčijo.

"Pravda" pravi, da dve tretini ruske zemlje oblivajo morja, zato je potrebno, da ima Rusija močno brodovje v Pacifiku, v Baltiku, ne severnem Ledenem morju in na Črnem morju.

Mnogo najbogatejših ruskih dežel leži ob morju. Sovjetska vlada pa nikakor ne mara izdati svoje mornariškega načrta, zato inozemski mornariški izvedenci nikakor ne vedo, koliko ladij bo Rusija zgradila.

Sedaj ima Rusija samo tri bojne ladje, katere je podedovala od carske vlade. Dasi so bile predelane, ne morejo stopiti v boj proti modernim ladjam drugih držav. Pred leti se je Rusija pogajala s Francijo in Italijo za nove bojne ladje, toda ni znano, ako je bila sklenjena kaka pogodba in če je bila zgrajena kaka ladja.

Znano je samo, da je bilo dogotovljenih nekaj križark in ena matična ladja za aeroplane. Do sedaj je Rusija največ popravljala stare bojne ladje in gradila torpedovke, rušilce, polagalce min in submarine, katerih ima okoli 60 ali pa mogoče še več.

VETERANI HOČEJO DELO

WASHINGTON, D. C., 6. oktobra. — Col. Bernard W. Kearney iz Gloversville, N. Y., novi poveljnik zveze veteranov, je pisal predsedniku Rooseveltu pismo, v katerem pravi, da se veterani dosti bolj zavzemajo za stalno zaposlenje kot pa za vladno pokojnino.

RUSIJA BO POMAGALA ŠPANSKI VLADI, ČE NE BODO DRŽAVE NEHALE PODPIRATI FAŠISTOV

MOSKVA, Sovjetska unija, 7. oktobra. — Sovjetska vlada je poslala ultimatum vsem državam, ki so s posebno pogodbo obljubile, da se ne bodo vmešavale v notranje zadeve Španije. — V ultimatu je rečeno, da morajo Nemčija, Italija in Portugalska takoj prenehati pošiljati orožje španskim fašistom. Če se to ne zgodi, bo tudi Sovjetska unija zavrnila pogodbo kot neveljavno.

Ultimat je izročil posebnemu odboru sovjetski zastopnik M. Kagan v Londonu. V njem je rečeno, da so italijanska, nemška in portugalska vlada svečano obljubile, da ne bodo podpirale španskih fašistov.

Obljube pa niso držale.

V potrdilo tega naj služijo naslednja dejstva: —

Dne 10. septembra je bilo demontiranih štirinajst letal, ki so dospela iz Hamburga. Posamezne kose so prepeljali v triindvajsetih tovornih vagonih preko Portugalske v Sevilo.

— 20. septembra je pristalo v Ttetuanu dvanajst velikih nemških letal. Pozneje so bili s temi letali prepeljani iz Tetuana v Sevilo vojaki legije tujcev.

— 27. septembra so bile poslane iz Lizbone preko Španske meje velike zaloge italijanske municije in strupenih plinov.

— Časniški poročevalci so pripravljeni vsak hip potrditi, da dobivajo vstaši svoje potrebščine iz Portugalske.

— Fašisti se poslužujejo tankov in bombnih letal, ki so italijanskega oziroma nemškega izvora. — Pred revolucijo španska armada ni imela tega orožja.

— Španski vladni letalci so izstrelili devet letal nemškega izvora, ki so nosila tvorniško znamko "Heinkel".

— Vstaši se prevažajo iz Maroka preko Gibraltara v nemških in španskih letalih.

— Portugalsko obmejno ozemlje je bilo izza izbruha revolucije najvažnejše oporišče fašistov.

Z ozirom na vse to, sovjetska vlada ponovo poziva države, ki so podpisale pogodbo, naj se drže njenih določb. Če tega ne bodo storile, bo tudi sovjetske vlada pogodbo zavrgla.

(Ta pretnja pomeni, da bo začela sovjetska vlada javno podpirati špansko vlado v njenem boju proti fašistom.

TEŽKI OČITKI PROTI ELLIOTU ROOSEVELTU

Znani izdelovalec letal mu je obljubil pol milijona dolarjev. — Senatni preiskovalni odbor je objavil listino.

WASHINGTON, D. C., 6. oktobra. — Posebni senatni odbor, ki preiskuje poslovanje izdelovalcev municije in orožja je objavil danes listino, ki je baje zaprisežena izjava znanega izdelovalca letal Antona H. S. Fokkerja.

Fokker izjavlja pod prisego, da je leta 1934 podpisal pogodbo, s katero je obljubil plačati Elliotu Rooseveltu, sinu predsednika Roosevelta, pol milijona dolarjev, če bi se obnesla prodaja vojaških letal Rusiji.

Fokker je inozemec ter je tekom svetovne vojne gradil v Nemčiji letala. Fokker je skušal prodati Rusom več Douglasovih letal, nad katerimi so imeli kontrolo razni delničarji in med njimi tudi agentura Elliota Roosevelta.

Predsednik Roosevelt je baje odobril pogodbo, ki jo je sklenil njegov sin, ni bil pa zadovoljen s tem, da bi Elliot potoval po tujih državah in prodajal letala.

Fokker pravi, da bi imel v tujih državah s prodajo letal dosti več uspeha, če bi ga spremljal Rooseveltov sin.

LINDBERGH JE ZADOVOLJEN V ANGLIJI

ENGLEWOOD, N. J., 7. okt. — Mrs. Morrow, ki se je vrnila v ponedeljek iz Anglije, kjer je obiskala svojo hčer in njenega moža, polkovnika Lindbergha, je povedala časnikarjem, da sta v Angliji zelo zadovoljna. Tam živita povsem nenadlegovana, in njun drugi sin Jon se prav lepo razvija.

V Združene države se tako dolgo ne bosta vrnila, dokler ne bodo utihnili vsi odmevi o odvedbi in umoru njunega prvega sina.

Maša za kralja.

Ob priliki druge obletnice smrti jugoslovanskega kralja Aleksandra se bo vršila v nedeljo dopoldne služba božja v ruski katedrali 51 E. 121 St., New York City.

"Glas Naroda"
(A Corporation)
Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
Frank Sakser, President L. Benedik, Treas.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 West 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja za Ameriko in Kanado	$6.00	Za New York za celo leto	$7.00
Za pol leta	$3.00	Za pol leta	$3.50
Za četrt leta	$1.50	Za inozemstvo za celo leto	$7.00
		Za pol leta	$3.50

Subscription Yearly $6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši nedelj in praznikov

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 3—1242

BOLGARSKA PRED DRŽAVLJANSKO VOJNO

Odkar je bolgarski kralj Boris obiskal Mussolinija in Hitlerja stoji Bolgarska pred važnimi izpremembami. Od kralja je odvisno, če bo zmagala na Bolgarskem Ljudska fronta ali fašisti.

Kralj je v posebnem manifestu obljubil bolgarskemu narodu, da se bodo vršile volitve v drugi polovici meseca oktobra. Sedanji kabinet Kosejavnova, ki je po svojem značaju trgovski in uradniški, bo kmalu odstopil. Značaj in program bodoče vlade bosta določila usodo Bolgarske.

Ljudska fronta, ki jo tvorijo kmetje, demokratje, socijalisti in komunisti, ima potemtakem za seboj pretežno večino bolgarskega naroda.

Ako se bo kralj uklonil pritisku te večine ter sestavil vlado, v kateri bo nekaj zastopnikov Ljudske fronte, bodo pri volitvah dobile stranke, zastopane v Ljudski fronti — kot posamezne stranke namreč ne smejo nastopati in postavljati kandidatov — najmanj osemdeset odstotkov vseh glasov.

Fašisti pod vodstvom Cankova se predvsem zanašajo na armado in uživajo veliko kraljevo naklonjenost. (Nedavno so bili sprejeti trije zaupniki Cankova v sedanjo provizorično vlado.)

Ako pa pokliče kralj proti volji večine bolgarskega naroda Cankova v vlado, se volitve seveda ne bodo vršile. V tem slučaju se utegne bolgarski narod upreti fašistični diktaturi.

V nasprotnem slučaju pa tudi ni izključeno, da ne bi Cankov in častniki z orožjem ne stopili proti demokratski ali k demokraciji nagibajoči se vladi.

Bolgarski fašizem ima pa tudi republičansko protimonarhistično krilo, o čigar vlogi si pa inozemstvo ni posebno na jasnem. To krilo tvorijo pristaši polkovnika Damjana Velčeva, ki ga je kralj izročil vojnemu sodišču in ga dal obsoditi.

Iz sovraštva do kralja se približujejo Velčevi pristaši Ljudski fronti. Nekateri agrarci in komunisti so že hoteli stopiti ž njimi v zvezo, toda socijalisti so bili odločno proti temu

Velčevi pristaši ne pripadajo zaenkrat niti Ljudski fronti, niti fašistom, toda če bi hotel dati kralj deželi demokratsko vlado, bi naletel na dva huda nasprotnika — na Velčeva in Cankova.

Vsekakor je boj med fašizem in demokracijo na Bolgarskem stopil v odločilno razdobje. To je tembolj značilno, ker je v zunanjepolitičnem pogledu Bolgarska skoro povsem pod Mussolinijevo komando, ter se je tudi vpliv Hitlerjeve Nemčije, kakor skoro povsod na Balkanu, razširil tudi na Bolgarsko.

"SMRT MUSSOLINIJU!"

Nekega septemberskega jutra se je zablestel v velikih rdečih črkah preko vse stene karabinijerske vojašnice v Pulju napis: "A morte Mussolini." Takoj je bil izdan alarm, toda storilca niso mogli ugotoviti.

Dasi so napis takoj odstranili, se je novica bliskovito razširila po vsem mestu. Posebno zagonetno se zdi meščanom, kako je bilo mogoče zapisati poziv na pročelje karabinijerske vojašnice.

Preživite BOŽIČ
V STARI DOMOVINI

Cunardova progra priredi tri izlete v staro domovino. Vsi trije izleti se bodo vršili v času, da bo slehernemu, ki se jih udeleži, mogoče preživeti božične praznike med svojci.

IZLETI SE VRŠE NA PARNIKIH:

QUEEN MARY
ki odpluje iz New Yorka:
dne 2. decembra ter 16. decembra

BERENGARIA
dne 9. decembra

Na prvem izletu bo spremljal izletnike MILAN EKEROVIČ, član newyorškega urada Cunard Line; na drugem ALFRED MARKUS, ki je istotako član newyorškega urada; na tretjem pa HENRY WEBER, član čikaškega urada Cunard Line.

Za vse podrobnosti glede cen, potnih listov, pozratnih dovoljenj itd., se obrnite na:

POTNIŠKI ODDELEK "GLAS NARODA"
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

Pod vaško lipo.

Piše kakor misli FRANK KERŽE

Fašizem — največji sovražnik svobodnega človeka.

Demokracija — največji blagoslov vsega človeštva. Fašizem, čisto na drugem koncu, največji sovražnik demokracije. Vmes so druge oblike, ki jih najdemo na svetu.

Vsak dan slišimo in govorimo o fašizmu — kaj pa je to pravzaprav? Kdaj se je začel, zakaj je vspel in kakšen bo njegov konec? Vse to so važna vprašanja, na katera hočem odgovarjati v svojem članku.

Kaj je torej fašizem? Če ga človek študira od vseh strani in v vseh pojavih, pride do zaključka, da je fašizem — pijanost. Ne od alkohola, ampak od neke notranje podivjanosti. Mi govorimo, da je človek sreče pijan., ljubezni pijan, bogastva pijan — to se pravi: tisti človek se ne giblje v normalnem človeškem obsegu, ampak dela že tako, kakor pijanec na cesti. Fašizmu daje pijanost tista notranja lastnost, ki ji pravimo: egoizem, to je: jaz. Vsak človek je sebi najboljši, vsak opravičuje napram sebi vsako, še tako slabo dejanje. Vsak želi, da zadosti tistemu notranjemu "jaz" z velikostjo, pomenom, častjo, slavo- in pri tem misli tudi izboljšanje svojega materijalnega stanja.

Pogoj za fašizem v velikem obsegu so vselej nenormalne razmere v človeški družbi. Te razmere vplivajo, da človek izgubi tisto notranjo vago, ki ji pravimo razsodnost in ki pomenja izgubo kontrole nad svojim dejanjem.

Vzemimo za primer Italijo. Bila je v vojni — četudi samo z namenom, da pograbi in odnese kar največ. Bila je pošteno našeškana, kakor vselej. Kar imamo zgodovine, nima Italija sama pokazati ene same zmage. Zato se je vselej pridružila tisti skupini, s katero je pričakovala zmage. In tako je bilo tudi v svetovni vojni. Dasi zaveznica bivših centralnih držav, se je odločila za zaveznike, ko je videla, da bo zmaga na njihovi strani.

Po vojni je pobrala, kar je mogla in spravila ljudi domov. Ko so ti videli, da jih ne čaka drugega, kakor žalost in še večja revščina vsled nastalih dolgov, so začeli postajati nemirni. Vsak pogreb mora imeti svojo pogrebščino — da človek poplahne in potolaži vse, kar je bilo slabega.

Ker ni bilo tega, so začeli postajati ljudje in skupine vedno bolj nezadovoljni. Vlada za vlado je padala in nikjer ni bilo močne skupine, ki bi bila zmožna napraviti red in potolažiti ljudstvo.

In v sredi te mešanice se je pojavil Mussolini. Ideja njegova je bila združiti ves narod v eno celoto in potem s to močjo doseči vse, kar manjka posameznikom in skupini. Misel je bila dovolj razumljiva in je izgledala v tistem kaosu dokaj privlačna. Dobil je kmalu krog ljudi in ko je bil dovolj močan, je marširal nad Rim, spodil vlado in zasedel sam prestol.

Omenil sem zadnjič, da bi bil brez delne demokracije Mussolini nemogoč. Če bi bila kaka vlada, ki bi bila delala, kakor on, bi ne bil govoril dolgo in tudi bi ne bilo časa, zbrati kake večje skupine. Bil bi že poprej kje na Liparskih otokih, kakor so njegovi nasprotniki.

Čisto podoben slučaj je v Nemčiji. Povojna Nemčija je izgubila skoro vse. Pred svetovno vojno je ni bilo dežele, koder bi se bilo bolje živelo, kakor v Nemčiji. Spravili so bili podse ves svetovni trg. Ko so ga med vojsko izgubili, je industrija počivala. Prišla je vlada za vlado, vsaka izkušala pomagati po najboljši volji, a nobeni ni uspelo toliko, da bi bil narod vsaj deloma zadovoljen.

In spet je bila demokracija — kaltero fašizem tako smrtno sovraži — ki je dovolila, da je Hitler začel s svojo propagando, shodi in drugem. Kaj čudnega, da je vjel v svoje obljube dušo nemškega naroda, ki je bil pripravljen storiti vse, samo da se začne nekje malo boljše življenje.

Kaj sta Mussolini in Hitler dosegla do danes, to ve vsak. Povdarjam le eno in to je: uničila sta demokracijo do zadnje trohice, brisala človeka in nadomestila njega s številko. V tem znamenju gre dalje.

Zanimivo je to: Mussolini in Hitler sta pobrala demokracijo od vsakega človeka ter jo spravila samo zase. Ona dva mislita svobodno. govorita, kjer in kadar hočeta, izpeljujeta načrte po svoji volji — ona edina smeta vse in vsi drugi nič. Torej: fašizem ni drugega, kakor oropanje ljudstva njegovih človeških pravic in koncentracija vsega tega v eni sami osebi.

Star pregovor pravi, da je pod solncem vse samo večno ponavljanje. Tudi fašizem ni prav nič novega. S človekom je od prvih začetkov, samo pod drugimi imeni in v drugačnih oblikah. Ne pozabimo nikdar, da ni fašizem drugega, kakor pretiravanje neke notranje človeške zavesti — torej pijanosti.

Zanimivo je, da imamo fašizem v veliki obliki prvič pri tistem narodu ali rodu, ki je danes najbolj tepen od njega, to je pri Židih. Slednji se spominja iz zgodb, ko smo čitali o "izvoljenem" ljudstvu, torej: judovsko ljudstvo je bilo izmed vseh narodov na svetu baje izvoljene od njihovega Jehove in s tem postavljeno nad vse druge narode. Tako piše biblija, tako so učili očaki in preroki in tako čitamo še danes v zgodbah svetega pisma.

Ta misel, da so oni izvoljeni, torej nekaj več, kot vsi drugi, je prešla Židom v kri in meso ter se jih držala do današnjih dni. Večkrat se je kdo čudil, kako je bilo to mogoče, da se je ta narod vzdržal skozi vsa dolga stoletja brez prave svoje domovine. Odgovor najdemo v fašizmu: vera, da so oni nad vsemi drugimi, odbrani kot nekaki božji advokatje da posredujejo med Bogom in ljudmi oziroma drugimi svetovnimi narodi. Kdo, prosim vas, ni rad med največjimi, najboljšimi, najvažnejšimi?

Britka ironija usode je, da so oni danes najbolj tepeni zastran tiste ideje, katero so v večjem obsegu oni započeli, vodili in jo vzdržali pri življenju. Tisto žezlo, ki ga nosi ta narod že skoro šest tisoč let, se je naenkrat izpremenilo v težko gorjačo, ki pada neusmiljeno po njihovih hrbteh prav posebno v Nemčiji in deloma tudi po drugih krajih sveta.

Ker je kristjanstvo hotelo imeti nekaj samo zase, najdemo kmalu v zgodovini drug velik pojav fašizma, to je ustanovitev rimsko nemškega cesarstva z geslom: en Bog, en narod, en jezik. Prvi zastopnik te ideje je bil Karol Veliki, ki je bil leta 800 po Kr. kronan kot prvi rimsko nemški cesar. Ta ideja je bila, ki je v srednjem veku delala z ljudstvi to, kar dela fašizem danes. In vlekla se je skozi dolga stoletja, skoro en tisoč let. Prebila je železni obroč francoska revolucija leta 1789, ki je postavila temelje ljudske demokracije. A rimsko nemško cesarstvo se je vleklo še vse do Bismarcka in šele osemdeset let od tega, odkar so popadali zadnji zidovi te velike fašistične trdnjave. Ideja: En Bog je rodila stoletja krvave boje proti takozvanim nevernim narodom. Ideja: en narod je propagirala rimsko nemško državo. Kmalu po Karlu Velikem se je začelo sistematično ponemčevanje, ki je zadelo zlasti nas, slovanske narode — to je tretja točka tega programa: en jezik.

Tretja velika doba fašistične pijanosti je nastopila po svetovni vojni, ki je bilo največje organizirano klanje, kar ga pomni zgodovina.

Zanimivo je, da današnji fašizem vporablja po večini stare ideje pod drugimi imeni. Če vzamete Italijane, tedaj vidimo, da je Mussolini pobral idejo Karla Velikega: ena država, velika in mogočna. Ker se ni dalo slepomišiti po Evropi, je šel v Afriko nad mirne Etiopce in jim razdjal njihovo tisočletno celoto. Nanovo zavzeto ozemlje tvori del velikega rimskega cesarstva, kakor ga je zamislil Mussolini. Baje bo že v bližnji bodočnosti mali Viktor Emanuel kronan kot prvi rimski cesar.

Hitler je uporabil židovsko idejo izvoljenega ljudstva — Nordijce. Ti so po njegovem nauku prvi in edini na svetu, ki so opravičeni do vsega, kar more dati ta svet. Zanimivo je, kako se je izrazil o neki priliki o Čehih. Rekel je: Če so Čehi Nordijci, potem ne morajo biti drugega, kakor Nemci. Če so pa kaj drugega, potem so barbari in se jih mora vničiti.

Ker je fašizem pijanost, moramo računati s tem, da rodi vse pojave, kot jih najdemo pri alkoholno pijanem človeku. Tak človek izgubi pred vsem čut pravice — to se jasno kaže iz vsega italijanskega in nemškega fašizma. Pravica je podlaga človeške družbe in koder se zamenja s silo, kakor se je v prej omenjenih deželah, potem ne moremo pričakovati drugega, kakor začetek njihovega razpada. Pravica je tuja fašističnim bogovom in zato tudi čitate iz vseh govorov Mussolinija ali Hitlerja, da ga nalagajo svojim "podložnikom" samo dolžnosti. Vsak posameznik pri njih je ogromna ničla, ki dobi k večjemu kako številko zraven samo tedaj, če se izkaže vsaj kot en zob pri veliki centralni fašistični mašini.

Ljudje pod fašizmom so veliko na slabšem, kakor so bili sužnji. Suženj je bil v primeroma dobri oskrbi gospodarjevi, četudi samo zato, ker je lahko od njega dobil več dela in je predstavljal na trgu večjo vrednost. Suženj se je po končanem dnevu umaknil nekam v svojo barako, koder je kramljal po svoje, kakor je vedel in znal.

Fašizem pa ne skrbi za ljudi — kar jim polaga na srce, so samo večne priprave za še večje žrtve. Fašizem gre za človekom v njegov dom, jemlje starišem njihove otroke in napravlja iz njih družinske janičarje. V fašizmu se človek ne more umakniti nikamor, ker je povsod za njim.

Zgodovina nam kaže, da se je vsak fašizem rodil iz enega samega zrna. Zato nam ne kaže drugega, kakor da gledamo v demokraciji na vsak fašistični pojav in da spravimo pijanca na varno, predno napravi kaj več škode. Medtem ko govorimo o fašizmu v Italiji in Nemčiji, ne smemo misliti, da smo pri nas v Ameriki popolnoma varni pred njim. Mi imamo danes vsepolno mogočnih skupin, ki delajo vseskozi po principih fašizma, četudi so največkrat odeti s toliko zlorabljenim plaščem patrijotizma. Varovati pa se moremo edinole s tem, če se zavedamo svoje demokracije. Karkoli stremi za tem, da nam vzame svobodno besedo, svobodno časopisje, je nevarno, pa če nam zdi še tako dobro napravi pogled. Treba pa je, da ne varujemo samo svoje demokracije, ampak tudi demokracijo našega soseda. Zakaj če ne storimo tega, bomo enkrat prikraljšali drugega, prej ali kasneje pa pridemo sami na vrsto, kakor je to v Italiji in Nemčiji.

Kakšen bo konec fašizma, to ni težko uganiti. Zakaj režim, ki izkuša izpremeniti človeško naturo, je že od začetka obsojen v smrt. Toda konec bo strašen, primeroma tak, kakor je danes boj v Španiji. Zakaj fašizem vceplja v ljudi nasilje in brez obzirnost — tega se ljudje kmalu privadijo.

Ampak to nas ne sme tolažiti, da bi mi, ki smo svobodni v demokraciji, držali križem roke in čakali. Fašizem ni plamen kupa slame, ki se pokaže in izgine. Kakor smo videli pri Židih in pri kasnejšem rimsko-nemškem cesarstvu, traja lahko stoletja ali celo tisočletja. Hitler ne blufa dosti, ko trdi včasih, da bo njihov fašizem živ še po petsto letih.

Borimo se proti fašizmu uspešno edinole z demokracijo. Drugega orožja ni. Fašizem je namreč zmožen, da se nekako sklada z vsem, kar ima človek v svoji notranjosti. Učitelj, znanstvenik, pisatelj, pesnik, umetnik ali navaden delavec — vse enako napade, kakor velika kužna bolezen in vsem pusti svoje sledove. Vsi so pripravljeni dajati nekaj od svoje strani na nekak dozdevni oltar domovine v trdni veri seveda, da je to lepo, potrebno, da to izboljšuje njihov narod in pripravlja vsem lepšo bodočnost.

Demokracija je edina, ki tem ljudem more pokazati, da so njihove ideje napačne in da veliki ogenj za domovino ne gori v pravi namen. Domovina, narod, država — to ni nekaj skrivnostnega, ki bi zahtevalo večnih žrtev od ljudi, kakor uči fašizem. Domovina, narod, država se ne more in ne sme ločiti od posameznika. Vsak nosi del tega v sebi in zato je celota vselej taka, kakor so njeni posamezniki.

Edino demokracija spoštuje to v človeku, varuje pravice posameznika in je zato največja in najzdravejša podlaga za vse skupine, pa naj bodo potem imenovane narod, država ali kaj drugega.

Edina demokracija je zmožna odpreti slepim oči, gluhim ušesa ter jih pripeljati zopet na normalna pota, predelana in preiskušena v tisočletjih. In zato je danes bolj ko kdaj poprej važno, da držimo našo demokracijo čisto in neokrneno, kerle na ta način moremo spraviti počasi vse zapeljane v tiste smeri, ki so edine zdrave in večne.

ODPRLA MU JE OČI IN JIH TUDI ZAPRLA.

Te dni umrli grški državnik in bivši predsednik Aleksander Zaimis je bil na svoja stara leta oslepel. Tri leta je bil slep, ko mu je dunajski profesor Miller izjavil, da bi mu mogel z operacijo rešiti vid. Operacija se je izvršila, še mesec dni je nosil potem obvezo čez oči. Potem je prišel trenutek, ko mu je bolniška strežnica, lepa Dunajčanka Susi Kennertova obvezo razvezala. In videl je. Videl je lepo Dunajčanko v obleki strežnice, ki se mu je radostno smehljala. Tri tedne pozneje jo je odvedel kot svojo ženo v Delos, kjer jo je čakala krasna vila. Pogostoma je potem dejal sovjim prijateljem: "Odprla mi je oči, želim, da bi mi jih tudi zaprla." In včasih je dodal: "Ona vam je lepa ptička, ki ne bo ostala dolgo v kletki." Sedem let je prešlo in sedaj mu je res zatisnila oči. Pravijo, da svoje kletke ne bo zapustila in da ostane v Delosu.

Peter Zgaga

Kakorhitro je narod zrel za samovlado, začne premišljevati, kako bi drugim narodom zavladal.

*

Razorožitvena konferenca je v gotovem oziru slična zborovanju vaških fantov, ki sklenejo, da se v bodoče ne bodo več z noži, pač pa samo s kolmi.

Gospodje v Ženevi pravijo, da strupeni plini niso častno orožje, istotako tudi tanki ne in bombni aeroplani.

Po mojem skromnem mnenju ni nobeno orožje prav posebno častno. Niti puška niti revolver.

Človek, ki dobi bajonet med rebra ali kroglo v trebuh, ima o tem "častnem orožju" svoje posebne pojme, in ti pojmi ne delajo nasprotniku nobene posebne časti.

*

Najnovejša ženska moda: — klobuček ko orehova lupina, rokavi pa kakor balon; tesno se oprijemajoče krilo, ki je včasi krajše, včasi daljše kot pač potreba nanese.

Pravijo, da so se ženske tako oblačile pred štiridesetimi leti. Le kadile niso in žganja niso pile in ustnic si niso barvale. To troje je napredek zadnjih desetih let.

*

Pravijo, da je treba tuliti ž volkovi. To je nazadnje res.

Toda, ko človek tuli z volkovi, tuli zato, ker je mednje zašel.

*

Ali ni čudno, na tem čudnem svetu? Prazna glava povzroča dosti manj bolečin kot pa votel zob.

*

Rojak me je nedavno tega vprašal, kdaj ima zakonski mož zadnjo besedo, oziroma, če ima sploh kdaj zadnjo besedo.

O, seveda jo ima. Čemu bi je ne imel?

Zadnjo besedo ima takrat, ko pravi ženi:

— Na, tukaj imaš moje zadnje cente, pa kupi ž njimi, kar ti srce poželi.

Denar bo spravila in ne bo rekla niti besede.

Toda ne vselej. Dosti jih je, ki se v takem slučaju začudijo in pravijo: — Kaaaj? Samo to?

*

Žena mu je za par dni odpotovala.

Strašno se je oddahnil, kajti po petnajstih letih zakonskega življenja zahrepeni človek po prostosti.

Krasen pomladni dan je bil. Vse je poganjalo v popje in cvetje in ptičice so pele.

Zavil je v prijazno krčmo, ki se je belila ob cesti.

Takega veselja in zadovoljstva ni bilo še nikdar v njegovem srcu. Najraje bi bil ves svet objel, posebno ko je ugledal lepo mlado natakarico, ki mu je prinesla zahtevano jed in pijačo.

Potegnil jo je k sebi rekoč: — Še ti, drago dekle, mi reci lepo in prijazno besedo, pa bom najbolj zadovoljen človek na svetu.

Dekle je zardelo in mu zašepetalo na uho: — Ne vem, če bi . . .

— Z besedo na dan! — jo je poziral, kajti pomladna strast ga je povsem prevzela. — Na dan z lepo in prijazno besedo!

— No, pa naj bo, — je rekla lepotica, — toda nikomur ne smete povedati.

— Nikomur ne, — ji je prisegel.

Pečenke pa nikar ne jejte, je bila že predvčerajšnjim pečena. . . — se je glasilo njeno skrivno in prijazno razodetje.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

MIHAIL ZOŠČENKO:

SVATBA

Volodka Zavituškin se je bil malce prenaglil. To bi mu skoraj lahko šteli v greh.

Volodka si svoje neveste takorekoč niti pošteno ogledal ni bil. Po pravici povedano je brez klobuka in brez plašča nikoli ni videl. Videl je pa zato ni, ker so se bili glavni dogodki odigrali na ulici.

Tik pred poroko je prišel Volodka Zavituškin s svojo nevesto k njeni materi predstavit se. In predstavil se je, ne da bi bil odložil suknjo in klobuk, kar v predsobi, takorekoč mimogrede.

S svojo nevesto se je bil pa seznanil v tramvaju. Pet dni pred poroko.

Sedel je v tramvaju in naenkrat je opazil, da stoji pred njim gospodična. Nič posebnega se mu ni zdela. Bila je v zimskem plašču.

Stala je pred njim v svojem zimskem plašču in se držala z roko za jermen, da bi je potniki ne podrli. Z drugo roko je pa tiščala na prsi zavitek. V tramvaju je bila seveda gneča. Ljudje so se prerivali. Stati je bilo težko.

Volodki se je gospodična smilila.

In dejal ji je:

— Sedite na moja kolena. Tako se boste lažje peljali.

— Ne, — je odgovorila gospodična — hvala lepa!

— No, če že nočete sesti, — je menil Volodka — pa mi vsaj dajte zavitek. Položite mi ga na kolena, nikar se ne sramujte, lažje boste stali.

Ne, tudi zavitka ni odložila. Morda iz strahu ne, da bi je z njim ne popihal. Morda je pa bilo pri tem še kaj drugega.

Volodka Zavituškin se je še enkrat ozrl na gospodično in bil je naravnost omamljen.

Pomislil je: Bože moj, tako dražestne gospodične se vozijo v tramvaju!

Tako sta se peljala dve postaji. Tri, štiri. Končno je Zavituškin videl, kako se gospodična preriva k izhodu. Tudi Volodka je vstal. Tam pri vhodu je zvedel, da se je spredlo med njima poznanstvo.

Seznanila sta se. Skupaj sta krenila po bližnji ulici in tako se je vse med njima razvilo hitro, brez vsakih stroškov, da jo je čez dva dni Volodka Zavituškin že zasnubil.

Naj si je gospodična pritrdila takoj ali ne, tretjega dne sta odšla v občinski urad in se dala zaregistrirati.

Po civilni poroki so se pa razvili glavni dogodki.

Iz občinskega urada sta odšla mlada na materin dom. Tam je vladala seveda popolna zmeda. Pogrnili so mizo. Gostov je bilo mnogo. Čakalo je zlasti mlado sorodstvo.

Po sobi so se prerivale razne gospodične in kavalirji, pokali so zamaški, po mizi so razvrščali jedilni pribor.

Volodka Zavituškin je pa že v predsobi izgubil svojo mlado ženico iz vida.

Takoj so ga obkolile razne mamice in sorodniki, jeli so mu čestitati in odvedli so ga v sobo. Med živahnim pogovorom, vprašanji in stiskanjem rok so ga privedli v sobo.

Tam se je jel Volodka ozirati po svoji mladi ženi. Deklet je bilo v sobi mnogo. Vse so se sukale in prerivale, prihajale so naravnost z ulice in razločevati jih nikakor ni mogel.

— Križ božji, — je pomislil Volodka, — kaj takega se mi pa še nikoli ni pripetilo. Katera izmed njih je moja mlada žena?

Volodka je jel hoditi po sobi med dekleti, zdaj se je sklonil k eni, zdaj k drugi, toda nobena se mu ni nasmejala, nobena ni bila vesela, da jo je pogledal.

Tedaj se je Volodka resnično prestrašil. Kam sem pa prišel? — je pomislil, — da niti svoje žene ne morem najti.

Povrhu so ga pa jeli sorodniki gledati po strani, češ, kaj pa hodi ta fantič kakor da se mu je zmešalo, kaj neki sili v vsa dekleta?

In stopil je Volodka k vratom in čakal ves obupan. Pomislil je sam pri sebi:

— No, pa naj bo, počakati bo treba, da sedejo za mizo, potem se bo stvar že kako pojasnila. Tista, ki sede k meni, bo moja žena. Da bi le bila ta svetlolaska. Bojim se pa, da bi mi ne podtaknili takole kakšne stare koklje, potem pa živi z njo.

Tisti hip so jeli gostje posedati za mizo.

Mamica jih je rotila, naj še malo počakajo, toda gostje se niso dali zadržati, da bi ne planili po jedi in pijači.

In Volodko Zavituškina so posadili na častno mesto. Kraj njega pa dekleta. Volodka se je ozrl na dekle in srce mu je zastalo.

In pomislil je Volodka: Pa poglejmo, kakšna je. Ni napačna. Brez klobuka je še lepša.

Ves v ognju je Volodka Zavituškin natočil dva kozarca ter se pripravil k zdravici in poljubu.

Tedaj so se pa razvili glavni dogodki. Začeli so se razlegati različni klici in psovke. Slišali so se glasovi: Kakšen prismuknjenec pa je ta falot? V vsa dekleta sili. Mlada žena še ni prišla k mizi, oblači se, on pa že tišči v drugo.

Potem je nastala popolna zmeda in že se je razvila bitka.

Volodka bi bil lahko vse obrnil v šalo. Toda on se je zelo ustrašil. V splošni zmedi ga je neki sorodnik kresnil s steklenico po tilniku. Volodka je zakričal.

— Vrag vas vzemi! Posade mi sem polno dražestnih deklet, jaz pa naj si izberem pravo!

Tedaj se je pojavila v sobi nevesta v beli poročni obleki, tudi rože je imela za pasom.

— Ah, tako! — so zaklicali svatje — zdaj bomo pa videli, kaj bo iz tega.

In zopet psovke, kriki in zmeda.

Sorodniki so jeli Volodko poditi iz hiše. Volodka je pa kričal:

— Dovolite mi vsaj najesti se! Že od jutra nisem ničesar zavžil po taki sopari.

Toda sorodniki se niso zmenili za njegovo prošnjo, postavili so ga pod kap.

Drugi dan je prišel Volodka Zavituškin po delu v občinski urad in se dal ločiti od žene.

V uradu se temu niso čudili. To se večkrat zgodi — so mu dejali.

In ločili so ju.

"GLAS NARODA" pošiljamo v staro domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. — Naročnina za stari kraj stane $7. — V Italijo lista ne pošiljamo.

Dopisi.

Girard, O.

Tukaj v Girardu se zopet pripravljamo za zabaven večer 10. oktobra. Društvo St. Patrick, št. 250 KSKJ., bo podalo lepo šaloigro "Čarlijeva ženitev". Igra bo seveda dobro izpadla, ker so vloge v dobrih rokah. Igralci so samo tukaj rojeni, ki prvič igrajo v slovenščini. Toraj dajmo jim pogum in veselje s tem, da nas obiščite ta večer.

Toraj vabim vse iz Girarda, Clevelanda, Barbertona, Farrella in Sharona, Warrena in Nilesa, da posetite to zabavo. Vem, da vam ne bo žal, ker takega še ni bilo v Girard. Za godbo bodo skrbeli Kristoff bratje iz Clevelanda. Kakor veste vi in jaz, znajo ti fantje tako igrati, da mora vsak plesati.

Za postrežbo bo izborno preskrbljeno.

Torej kdor hoče videti, kakšno nevesto bo dobil Čarli, naj pride v Girard 10. oktobra.

Novic ni dosti v Girardu. Dela se še precej dobro.

Dobro znana Mrs. Kathryn Anžiček se je ponesrečila, ko je čistila hišo. Padlo ji je na roko teško železo s peči in jo poškodovalo. Upamo, da bo kmalu zopet okrevala in prišla v našo družbo.

Pozdrav vsem rojakom po širni Ameriki in Kanadi!

Mary Turk, ml.

V letošnjem Koledarju je par lepih kratkih povesti, ki bodo zanimale ljubitelje leposlovja.

L. Ganghofer:

Grad Hubertus

:: Roman ::

44

Mudilo se ji je. Često je križala stezo in tekla naravnost po gozdu proti dolini. Ko je prišla v spodnji les, ji je čez breg sem udaril nia uho odmev drnice. Tam je delal njen brat. Neodločno je Mali postala. Davi je bila poiskala brata in mu obljubila, da se bo oglasila tudi nazaj grede. Toda izgubila je dosti časa — in mala Ančica doma, je menila, bo težko čakala nanjo. Pravega vzroka, zakaj bi zdaj, ko je srečala Franceta, ne stopala rada bratu pred oči, si še sama ni marala priznati. Vendar mu je morala nekako sporočiti, da je na potu domov. Zato je zvila dlani v trobljo okoli ust in glasno zavpila v gozd.

Sekira je umolknila in Bruckner je odgovoril, razumel je klic. Ko je stekla Mali naprej, je zapela spet drnica in po gozdu se je nato razlegnil hrušč padajočega drevesa.

Bruckner je delal, dokler se ni začelo mračiti, potem se je odpravil na pot proti domu. Kamižolo si je vrgel čez ramo, sekiro si je obesil v pregib na roko, in stopal med drevjem. Mehki mah je dušil odmev njegovih korakov.

Nenadoma je obstal ko vkopan. Zapazil je jelena, ki je prihajal iz gozda in šel proti planinam. Brucknerju so roke drhtele, dočim je skrit za drevesom, z iskrečimi se očmi opazoval vsak gib divjačine. Jelen ni opazil človeka in je stopal brezskrbno vkreber med drevjem, ter utrgal tu zel, tam nekaj bilk. Konci njegovega ponosnega rogovja so belo blesteli v temnem zelenilu večernega gozda.

Jelen je prihajal vedno bliže k drevesu, za katerim je stal Bruckner; drvarju je počasi zdrknila roka doli po ročaju sekire. Zdaj je stala divjačina pred njima, komaj deset korakov stran. Bruckner je urno zavihtel sekiro, toda preden mu je zdrknila iz roke, je jelen prestrašeno skočil stran in blisnil z očmi med drevje; trajalo je komaj trenutek in jelen je odvršal po gozdu in izginil med drevjem, dočim se je sekira zasekala v smreko.

Bruckner je hropel. "Vedno me spet pograbi!" Pobral je kamižolo, ki mu je zdrknila z rame, in stopil k smreki, da bi potegnil drnico iz debla. Tedaj je čul, da se je za njim nekdo tiho zasmejal. Obrnil se je in apnena bledica mu je pokrila čelo, ko je spoznal lovca.

Počasi, vedno se smejoč, je prišel Schipper bliže. "Ti? Kaj pa počenjaš tu?"

Bruckner si je molče oblekel kamižolo.

"Da, Bruckner, huda zares: videti takega jelena in mobene puške pri roki? S sekiro ni nič. Od kdaj te pa ima spet divji lov v krempljih?"

Bruckner je vzel sekiro v roko; njegov glas je zvenel hripavo.

"Vso kri mi požene v glavo, če mi križa pot divjačina. Toda svojo prisego sem držal do danes."

"Da, da, ti že verjamem, že!" Schipper se je namuznil. "In če bi se kdaj naključilo — kar bi imel besede jaz, z menoj bi se morda dalo govoriti."

Kmet je trdo meril lovca z očmi. "Tebi bi res prisodil kaj takega! Tebi!"

"Midva se poznava že od davna. In najino prijateljstvo trdno drži. Če bi kdaj spet pokato pri tebi, mene se nič ne boj. Toda France pač! Ta ne razume nobene šale." Schipper je govoril vedno tiše. "Prav tako je, ko je bil njegov oče."

Nekaj časa sta si gledala iz oči v oči.

Potem je položil Schipper smeje se roko Brucknerju na ramo. "Ti! Prejle sem srečal tu gori tvojo sestro. Všeč mi je. Takšnemu dekletu na ljubo bi mi še ovinek čez farovž ne bil preodročen."

Bruckner se je zravnal. "To gre pa hitro pri tebi."

"Da, kakor pri dobrem jelenu!"

"Poglej no, dekle meša lavca kar po vrsti!" se je porogal kmet. Včeraj oni drugi, in danes že ti! Tu bo težko izbirati."

"Drugi?" se je utrgalo s Schipperjevih ustnic. Potem se je spet namuznil. "Tega se mi ni treba bati. In vem zakaj. Zdaj mi je dekle še bolj povšeči. In če bi spregovoril resno besedo? Kaj bi mogel oporekati? Najlepša služba mi vrže tudi še drugače kaj. V petih letih imam svojih tri tisoč na strani. In če grofa kdaj več ne bo, me gotovo ne pozabi v testamentu. Tako rad me ima. Zdaj govori, prijatelj! Kaj deš?"

DALJE PRIDE

JUGO SLOVANSKA KAT. JEDNOTA

je najboljša in najpopularnejša slovenska podporna organizacija v Ameriki. Računa nizke asesmente in plačuje liberalne podpore za slučaj bolezni, nezgode ali smrti. Ima 185 podrejenih društev in šteje nad 20,000 članov v obeh oddelkih.

Za vstanovitev novega društva zadostuje 8 oseb.

Premoženje Nad Dva Miljona Dolarjev

Pišite za pojasnila na

GLAVNI URAD J. S. K. J. :: :: ELY, MINNESOTA

DENARNE POŠILJATVE

Denarna nakazila izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kurzu.

V JUGOSLAVIJO		V ITALIJO	
Za $ 2.65	Din. 100	Za $ 6.50	Lir 100
$ 5.10	Din. 200	$ 12.25	Lir 200
$ 7.40	Din. 300	$ 30.00	Lir 500
$12.00	Din. 500	$ 57.00	Lir 1000
$23.50	Din. 1000	$112.50	Lir 2000
$46.00	Din. 2000	$167.50	Lir 3000

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVRŽENE SPREMEMBI GORI ALI DOLI

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali lirah dovoljujemo še boljše pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačilo $ 5.—	morate poslati	$ 5.75
$10.—	" "	$10.85
$15.—	" "	$16.—
$20.—	" "	$21.—
$40.—	" "	$41.25
$50.—	" "	$51.50

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih.

NUJNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO CABLE LETTER ZA PRIBLIŽNO $1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
"Glas Naroda"
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

Slovensko Delavsko Podporno Društvo, ink.
(Slovenian Workingmen's Benevolent Society, Inc.)
NEW YORK, N. Y.

— ODBOR —

Predsednik: FRANK KOŠAK, 60-25 Catalpa Ave, B'klyn, N. Y.
Podpredsednik: FRANK CERAR, 1829 Woodbine St., B'klyn, N. Y.
Tajnik: JOHN YURKAS, Jr., 405 Hinrod St., B'klyn, N. Y.
Blagajnik: LOVRENC GIOVANELLI, 813 Woodward Ave., B'klyn, N. Y.
Zapisnikar: FRANK PADAR, 96 Evergreen Ave., B'klyn, N. Y.
Nadzorniki: I. JOHN HABIAN, 1287 Greene Ave., B'klyn, N. Y.
II. VICTOR KOBILCA, 61-45 Linden St., B'klyn, N. Y.
III. JOHN KRIŽEL, 1822 Linden St., Brooklyn, N. Y.

DRUŠTVO OBSTOJI ŠE-LE 17 LET IN IMA V BLAGAJNI OKROG DESET TISOČ DOLARJEV

Društvene seje se vrše vsako drugo soboto v mesecu v društvenih prostorih v American-Slovenian Auditorium, 253 Irving Ave., Brooklyn, N. Y. — Bolniki in bolnikinje v New Yorku in okolici zavarujte se za slučaj bolezni ali nesreče. Iz okolice od 25 do 50 milj se sprejme člana, če je v okrožju 5 milj že 5 članov. Za natančna pojasnila se obrnite na katerega zgoraj omenjenih odbornikov.

ZNAMENITI ROMANI KARLA MAYA

Kdo bi ne hotel spoznati "Vinetova", idealnega Indijanca, ki mu je postavil May s svojim romanom najlepši spomenik?

Kdo bi ne hotel biti z Mayem v "Padišahovi senci" pri "Oboževalcih Ognja"; "Ob Vardarju"; kdo bi ne hotel čitati o plemenitem konju "Rihju in njegovi poslednji poti"?

TO SO ZANIMIVI IN DO SKRAJNOSTI NAPETI ROMANI! ! !

IZ BAGDADA V STAMBUL
4 knjige, s slikami, 627 strani
Vsebina:
Smrt Mohamed Emina; Karavana smrti; Na begu v Goropa; Družba En Nar...
Cena 1.50

KRIŽEM PO JUTROVEM
4 knjige, 598 strani, s slikami
Vsebina:
Jezero smrti; Moj roman ob Nilu; Kako sem v Mekko romal; Pri Šamarih; Med Jezidi
Cena 1.50

PO DIVJEM KURDISTANU
4 knjige, 594 strani, s slikami
Vsebina:
Amadija; Beg iz ječe; Krona sveta; Med dvema ognjema Cena 1.50

PO DEŽELI SKIPETARJEV
4 knjige, s slikami, 577 strani
Vsebina:
Brata Aladžija; Koča v soteski; Miridit; Ob Vardarju Cena 1.50

SATAN IN IŠKARIOT
12 knjig, s slikami, 1704 strani
Vsebina:
Izseljenci; Yuma šetar; Na sledu; Nevarnosti nasproti; Almaden; V treh delih sveta; Izdajalec; Na lovu; Spet na divjem zapadu; Rešeni milijoni; Dediči
Cena 3.50

V GORAH BALKANA
4 knjige, s slikami, 576 strani
Vsebina:
Kovač Šimen; Zaroka z zaprekami; V golobnjaku; Mohamedanski svetnik
Cena 1.50

WINETOV
12 knjig, s slikami, 1753 strani
Vsebina:
Prvikrat na divjem zapadu; Za življenje; Nšo-či, lepa Indijanka; Proklestvo zlata; Za detektiva; Med Komanči in Apači; Na nevarnih potih; Winnetovov roman; Sans Ear; Pri Komančih; Winnetova smrt; Winnetova oporoka
Cena 3.50

ŽUTI
4 knjige, s slikami, 507 strani
Vsebina:
Boj z medvedom; Jama draguljev; Končno —; Rih, in njegova poslednja pot
Cena 1.50

Naročite jih lahko pri:

KNJIGARNI "Glas Naroda"
216 West 18th Street New York, N. Y.

Hči druge žene

ROMAN IZ ŽIVLJENJA

66 ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL: I. H.

"Ali ve, da — —"

"Da te ljubim in da te h očem vzeti za svojo ženo. To je že vedel, ko sem bil še velik revež in mi je navzlic temu že dal svoj blagoslov. Toda ni te še hotel tako naglo oddati. Jaz pa sem hotel pod seboj imeti še prej trdna tla. In tla so sedaj tukaj in odpeljati te mi ni treba, ker ostaneva tukaj v njegovi bližini. Ni se ti treba ločiti od svojega dragega očeta. Ali ni to krasno, moja Gonda? Sedaj mi ni treba več dolgo čakati, da si zagotovim svojo srečo!"

"Ali sem jaz tvoja sreča, Hannes?"

Dr. Leyden jo pritisne k sebi.

"Ali tega ne veš, ali ne čutiš?"

"Da — o, da!"

"In ali sedaj tudi veš, kako sem bil nesrečen, ko mi je tvoja sestra povedala, da si zaročena z drugim?"

Senca se razlije čez njen obraz.

"Da, Hannes, da; tudi jaz sem bila tako nesrečna, ko si bil tako hladen proti meni. Toda tedaj še nisem tako natančno vedela, da sem te ljubila, kot, o, Hannes — tako sem nerodna, tako neumna!"

Ves vesel jo poljubi.

"Bodi vedno tako lepo neumna in nerodna, sladka Gonda," pravi smeje.

Gonda vzdihne.

"Pa vendar leži senca na najini sreči, Hannes."

"Kakšna senca?"

"Helga. Ali veš, da ji bo zelo hudo, kadar izve, da sva se zaročila?"

Dr. Leyden ji nežno potisne lase s čela.

"Ne vzemi tega tako hudo. Tvoja sestra je preponosna in prehladna, da bi sploh mogla iz srca ljubiti. To so bile samo njene muhe, da me je hotela navezati na sebe."

"Torej veš, da je to hotela?"

"Da, Gonda, natančno mi je pokazala."

"Ti pa si rajši hotel imeti neumno Gondo mesto ošabne, bogate sestre?"

"Da, da, da, imeti hočem čarobno, p risrčno gorko, oboževanja vredno Gondo, ne pa ponosne, mrzle gospodarice na gradu Santen. Nikar si ne delaj skrbi zaradi svoje sestre; samo malo bo huda, da sem tebi dal prednost pred njo. Ni navajena na to, da bi ji kdo ne izpolnil njenih želja."

"O, moj ljubi Hannes, vendar pa mislim, da Helga ni tako mrzla, kot se pogosto kaže. Te mrzle občutke so ji umetno vcepili."

"Toda to bo kmalu pozabila. Srce ji ne bo počilo; kvečjemu če bo malo jezna."

"Samo ko bi imel prav! Njeno jezo rada prenesem, samo če ne bo morala prenašati prevelikih bolečin."

"Sam jo bom obvestil o najini zaroki, Gonda"

Gonda ga prime za roko

"O, ne, ne! Pusti, da jaz povem Helgi. Prihraniti ji hočem, da bi ji ti povedal. V prvem razburjenju bi mogoče pokazala preveč svojih občutkov in tega njen ponos ne bi mogel prenesti."

Nežno pritisne njeno glavo k sebi.

"Draga, dobra Gonda! Nočem ti oporekati, ker bi te žalil. Torej, kar povej ji, kadar prideš domov."

"Da, Hannes, kadar bom sama ž njo. Nikdo ne sme opaziti, ako bo razlila svojo jezo; tudi oče ne."

"Stori, kar ti tvoje dobro srce narekuje."

Gonda mu prikima, nato pa pravi nekoliko žalostno:

"Zebe me, Hannes!"

Dr. Leyden jo objame, kot bi jo hotel zaviti v svojo ljubezen kot v kožuh.

"Ti reva, ti! Tvoj Hannes je neroden medved. Svojo prijateljico pusti zmrzovati. Pridi hitro, da te dvignem v sedlo, potem pa naglo jahaj domov. Dobro se ogrej, da se za božjo voljo ne prehladiš."

Z največjo naglico se še razgovorita o vsem potrebnem. Hannes je tudi moral na delo. Dogovorila sta se, da mu bo Gondin oče po telefonu sporočil, kdaj naj pride na grad Santen.

In nato se ločita; Gonda se skloni iz sedla in mu še enkrat ponudi ustnice. Nato pa naglo odjaha domov, da je ne bi zeblo.

* * *

Ko pride Gonda domov, ji je bilo po nagli ježi zopet gorko. Naglo gre v svojo sobo in se preobleče. Nato gre k očetu v pisarno in mu naznani, da se je zaročila z dr. Leydenom.

Oče jo privije k sebi.

"Ali si srečna, Gonda?"

"Čez vse, četudi moja sreča ni brez vsake sence. Moram misliti na to, da bo Helgi hudo."

Njegov obraz se zmrači.

"Da, to bo težko za njo."

"Sedaj grem takoj k njej, oče, da ji povem."

"Raje mene pusti."

"Ne, ne, samo jaz morem to storiti. Nikdo ne sme videti, kako težko jo bo zadelo, tudi ti ne."

Oče jo poljubi na čelo.

"Torej pojdi, Gonda. Toda nič ti naj ne kali sreče, ker sama nisi temu kriva in tudi ne moreš predrugačiti. Ti ji boš najbolj nežno povedala, to vem."

Gonda gre tedaj k sestri, ki je sedela v svojem salonu in, kot navadno, brez vsakega občutka igrala klavir. Gonda, ki je bila v svoji srebrnosivi obleki kaj mična, toda bleda vsled notranje razburjenosti, sede poleg nje na stol in gleda, kako Helgine roke naglo hite po tipkah. Helga jo samo mimogrede pogleda in igra dalje. Nato pa naenkrat sredi igranja prestane.

"Ali kaj želiš od mene, Gonda?" jo vpraša kratko in neprijazno, ker si je morala priznati, da je bila Gonda zopet enkrat očarljiva.

"Imam dovolj časa, samo igraj do konca," pravi Gonda, kateri je srce burno utripalo in se je morala še nekoliko opogumiti.

(Dalje prihodnjič.)

Lucky za Vas

—Je Lahka Kaja!

ZA "ČEZ ČAS DELAVCI"
— Lahka Kaja!
Pazite, kaj kade ljudje, ki delajo ponoči . . . ki prečujejo pri luči. Ni presenetljivo, da sežejo po Lucky! Kako prižigajo cigareto za cigareto — ni čudno, če cenijo zaščito lahke keje . . . Lucky Strike!

Če segate po nadaljni . . . in nadaljni!

Mogoče niste še nikdar presedeli samotne noči — delali in kadili uro za uro, prižigali cigareto s cigareto — zanašajoč se na razveseljiv dim vaše cigarete, da vam bo delal družbo in vam pomagal naprej. V časih kot je ta, ste hvaležni za *lahko kajo* . . . za Lucky Strike! Kajti četudi kadite vso noč, se lahko zanesete, da bo *lahka kaja* prijazna vašemu grlu. Lucky Strike je edina cigareta, ki vam nudi važno zaščito "Toasting". In nadalje, ker so Luckies napravljene iz najbolj nežnih, najbolj milih srednjih listov tobaka, boste spoznali, da imajo za vas dober *okus* — ves dan — in tudi vso noč!

★★ ZADNJA NOVICA! ★★

14 krat brez uspeha poskušala — potem dobila 4 zaporedoma

Ruth Hoff, stenografka na 68. cesti v New Yorku, se udeležuje "Sweepstakes", odkar so se začele, ter ni pred enim mesecem nikdar dobila. Potem je pa pravo pogodila in zadela štirikrat zaporedoma.

Ali ste se *vi* že pridružili? Ali ste dobili *vaše* okusne Lucky Strikes? Godba je v zraku. Naravnajte na "Your Hit Parade," ob sredah in sobotah zvečer. Poslušajte, sodite in primerjajte melodije, potem pa poskusite Vaše Lucky Strike "Sweepstakes".

In če še ne kadite Luckies, kupite danes zavojček in jih tudi poskušajte. Mogoče nečesa pogrešate. Uvaževali boste prednosti Luckies – Lahke Kaje bogatega zrelega dela tobaka.

Luckies – lahka kaja

BOGATEGA, ZRELEGA DELA TOBAKA – "IT'S TOASTED"

Copyright 1936, The American Tobacco Company

JUGOSLAVIJA

preko
JUŽNE PROGE
"Solnčna pot Atlantika"
NAJBOLJ DIREKTNA PROGA
VULCANIA SATURNIA
15. OKTOBRA — 31. OKTOBRA — 21. NOVEMBRA — 5. DECEMBRA
SLIKOVITA PROGA PREKO GENOVE
15 UR ŽELEZNIŠKE VOŽNJE DO VAŠE DOMOVINE
REX (Najhitrejša ladja na južni progi) **C. di SAVOIA** (Edino gyro-stabilizirana ladja sveta)
24. OKT. — 7. NOV. — 14. NOV. — 12. DEC. — 29. DEC.
Na vseh parnikih uživate najboljšo hrano, uljudno postrežbo in luksurjozno udobnost, radi katere je Italian Line postala glasovita. . .
Za informacije in rezervacije, obrnite se na kateregakoli pooblaščenega agenta ali na 624 Fifth Ave., New York City

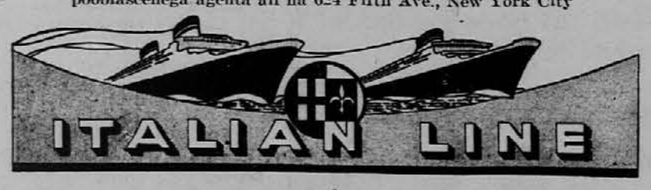

ZDRAVNIK KRALJEVSKIH UŠES

Kralj Edvard VIII. je obiskal Dunaj, kakor znano, da se da preiskati pri slavnem specialistu za ušesne, nosne in vratne bolezni, prof. Neumannu, ki ga je že prej zdravil. Ta učenjak, po rodu Slovak, je velik original in o njem kroži vse polno zabavnih anekdot.

Leta 1917 je zdravil cesarja Karla, ki je trpel za dolgotrajno boleznijo v grlu. Pri zadnji ordinaciji je vladar vprašal Neumanna, ali nima kakšne posebne želje.

"Nobene," je menil prof. Neumann, "bilo mi je najvišje odlikovanje, da sem vam mogel vrniti zdravje."

"Nu, kakšno željo boste le imeli," je menil cesar. "Cela vrsta vaših kolegov je na seznamu tistih, ki jih bodo v bližnjem času odlikovali s plemstvom."

"Hvala vam, Veličanstvo," je odvrnil profesor. "V tem pogledu nimam res nobene želje. Toda če hočete napraviti veselje vrlemu, staremu možu, tedaj bi vam povedal, da bi se moj oče, ki je prosvetni predstojnik v Košicah, plemstva zelo veselil."

Cesar se je nasmehnil.

"In tako se je zgodilo," napoveduje stari profesor pogostoma, "da sem bil med vsemi profesorji edini, ki so jih potem poplemenitili, edini, ki je bil plemič že v drugem pokolenju — plemstvo sem namreč podedoval po svojem očetu."

Nekega dne je dobil sredi privatne ordinacije brzojavko iz Madrida: z vso naglico naj bi prišel tja zdravit kralja Alfonza XIII. Neumann je imel baš neko pacientko pred sabo. Nič ni rekel, gledal ji je dolgo časa z zrcalom v grlo. Nenadno pa je dejal sredi opazovanja svojemu asistentu: "Buchband, povejte mi, kako stoji pezeta."

Pred dolgimi leti, takrat je bil še mlad, neznan zdravnik, asistent slovnega Pollitzerja, je nenadno oglušela dvanajstletna hčerka nekega madžarskega ministra. Še prejšnji večer je bila recitirala božično prigodnico, ki jo je bila sama sestavila, to prigodnico so sprejeli sorodniki z velikanskim odobravanjem, dekletce je kar zraslo od napuha. Ko se je zjutraj zbudila, pa je bila gluha. Prestrašeni starši so romali z njo od kapacitete do kapacitete toda nihče ni znal pomagati. Tu jim je nekdo omenil Pollitzerja — torej hajdi na Dunaj. Toda Pollitzerja baš ni bilo na Dunaju. Deklico je sprejel njegov namestnik Neumann. Ta je stvar malo preštudiral, pa mu je takoj postala jasna histerična zveza med "uspehom", ki ga je imela prezgodaj dozorela deklica na božični večer, in med oglušitvijo.

"Bil sem sam z otrokom," je pripovedoval dosti pozneje prof. Neumann, "in sem si mislil: Najboljša bi bila klofuta. Pa smem prisoliti ministrovi hčerki eno za uho? — Tedaj sem zagledal poleg sebe elektrizirni stroj. Na električni način je vsaka stvar znanstvena. Vzel sem torej en konec v roke in — pok! že je dobila udarec in je začela tuliti. "Kako se imenuješ?" vprašam hitro. "Uuu — Aranka . . ." "Koliko ti je let?" — "Dvanajst let . . ." Poklical sem starše: "Vzemite otroka s seboj, spet sliši!" Minister in njegova žena sta verjela v čudež. Med tano in hčerko ekscelence pa se ni nikoli razen danes prelomila tiha pogodba, da ne bova spregovorila o tem načinu zdravljenja nobene besede. To so pogodbe s histeriki . . ."

Nu, Neumann je postal čez noč slaven zdravnik.

Na parnikih, ki so debelo tiskani, se vrše v domovino izleti pod vodstvom izkušenega spremljevalca.

9. oktobra:
Bremen v Bremen

10. oktobra:
Ile de France v Havre
Conte di Savoia v Genoa

14. oktobra:
Normandie v Havre
Aquitania v Cherbourg

15. oktobra:
Saturnia v Trst

16. oktobra:
Europa v Bremen

20. oktobra:
Roma v Genoa

21. oktobra:
Queen Mary v Cherbourg
Washington v Havre

24. oktobra:
Rex v Genoa
Lafayette v Havre
Bremen v Bremen

28. oktobra:
Aquitania v Cherbourg

29. oktobra:
Ile de France v Havre

31. oktobra:
Vulcania v Trst

4. novembra:
Queen Mary v Cherbourg

6. novembra:
Europa v Bremen

7. novembra:
Champlain v Havre
Conte di Savoia v Genoa

11. novembra:
Aquitania v Cherbourg
Normandie v Havre

14. novembra:
Rex v Genoa

18. novembra:
Queen Mary v Cherbourg

20. novembra:
Bremen v Bremen

21. novembra:
Lafayette v Havre
Saturnia v Trst

25. novembra:
Normandie v Havre
Berengaria v Cherbourg

8. novembra:
Conte di Savoia v Genoa

2. decembra:
Queen Mary v Cherbourg

3. deecmbra:
Champlain v Havre

4. decembra:
Europa v Bremen

5. deecmbra:
Vulcania v Trst

9. decembra:
Normandie v Havre
Berengaria v Cherbourg